

Seminární práce z politologie

Téma:

Občanské právo a občanský zákoník

Občanské právo

Občanské právo je soubor právních norem, které upravuje osobní a majetkové vztahy mezi fyzickými a právnickými osobami. Předpisy občanského práva jsou účinné všeobecně pro všechny osoby a všechny jejich majetkové vztahy. V občanskoprávních vztazích je povoleno vše, co není zákonem zakázáno. Občanské právo je jedním ze základních práv o které se opírá právní systém České republiky. Je součástí soukromého práva občana, tj. klade důraz na ochranu soukromých zájmů, respektuje osobní a osobnostní práva a svobodu jednotlivce.

Historie občanského práva začala už v době Římské říše. Odtud se následně rozšířilo do celé Evropy, a tak položilo základy pro pozdější právní úpravu občanského práva u nás.

Občanské právo stojí na pěti zásadách:

1. Zásada

Co není zákonem zakázáno, je dovoleno.

2. Zásada autonomie vůle subjektu

Tj. smluvní svobody právnické, či fyzické osoby se mohou vzájemně dohodnout na kompromisu. To zajišťuje řada předpisů, které mají takzvaný dispozitivní charakter – umožňuje subjektům odchýlit se od právních norem.

3. Zásada právní jistoty

Právní jistota zaručuje nedotknutelnost vlastnictví, dále nařizuje dodržování smluv a zároveň nedotknutelnost postavení třetích osob uzavřením smlouvy dvou subjektů. Zakazuje veškeré retroaktivitu.

4. Zásada zákazu zneužití práv

Výkon práv a povinností nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných osob a nesmí být v rozporu s dobrými mravy (soubor mravních a etických pravidel)

5. Zásada prevence

Ukládá fyzickým a právnickým osobám, státním orgánům i orgánům místní

samosprávy dbát o to, aby nedocházelo k ohrožování a porušování práv občanskoprávních vztahů, a aby případné rozpory byly mezi účastníky odstraněny především jejich dohodou na kompromisu. Touto prevencí se zabývá občanský zákoník, který je součástí občanského práva.

Předmětem občanského práva jsou společenské vztahy majetkové, osobní a osobnostní. Zabývá se rovností subjektů. Z toho vyplývá, že žádný z účastníků občanskoprávního vztahu nemůže druhému účastníku jednostranně ukládat povinnosti. A zároveň žádný z účastníků nemůže sám mocensky vynutit na druhém své subjektivní občanské právo.

Do občanského práva řadíme těchto pět položek

1. Zákon číslo 40/1964 Sb. - Občanský zákoník
2. Nařízení vlády č. 285/1995 Sb., kterým se provádí občanský zákoník
3. Zákon číslo 227/1997 Sb. - O nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů
4. Zákon číslo 59/1998 Sb. - O odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku
5. Zákon číslo 82/1998 Sb. - O odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci

Občanské právo se dělí na 2 funkční části :

1. Obecná část : upravuje základní a obecné otázky teorie občanskoprávních vztahů, výklad občanskoprávních skutečností s důrazem na právní úkony a otázky platnosti a neplatnosti právních úkonů.
2. Zvláštní část : upravuje konkrétní občanskoprávní vztahy
 - Věcná práva – vztahují se k věcem.
 - Závazková práva – vzájemná práva a povinnosti subjektů při různých formách směny hodnot.
 - Dědické právo – upravuje přechod práv a povinností na dědice.
 - Práva k nehmotným statkům – nehmotné statky týkající se práv osobních a osobnostních a nehmotné statky pocházející z tvůrčí duševní činnosti.

Občanský zákoník

Občanský zákoník je jeden ze základních zákonů, které platí v legislativě České republiky. Tento zákon vytyčuje hranice pro oblast soukromého hmotného práva. Patří do něj právo procesní, které obsahuje občanský soudní řád.

Historie občanského zákoníku bychom mohli nalézt už v Byzantské říši za dob vlády císaře Justiniána I. Velikého ze 6. století našeho letopočtu. Ale prvním opravdovým zákoníkem byl francouzský Code civil français za dob Napoleona roku 1804. Tímto zákoníkem se postupem času inspirovali další evropské země. Jestliže se zaměříme na Českou republiku, tak ta v minulosti uplatňovala Všeobecný zákoník občanský pod nadvládou tehdejší Rakousko – Uherské říše. V Rakousku platí tento zákoník dodnes.

Občanský zákoník, který nyní máme v platné právní legislativě od roku 1964 prošel v devadesátých letech 20. století rozsáhlou novelizací. Přesto je pokládán jako nevyhovující a provizorní právní předpis. Během jeho vývoje z něj bylo vypuštěno rodinné právo (zákon o rodině z roku 1963), pracovní právo (zákoník práce z roku 1965), spolkové právo (zákon o sdružování občanů z roku 1990), nadační právo (zákon o nadacích a nadačních fondech z roku 1997), obchodní vztahy (obchodní zákoník z roku 1991) a úpravu svěření, jejichž vznik český právní řád neumožňuje.

Občanský zákoník se dělí na 9 částí, z nichž byla 3-5 část vyjmuta.

1. Obecná ustanovení

– Účastníci občanskoprávních vztahů

Účastníci občanskoprávních vztahů jsou buď fyzické nebo právnické osoby. U fyzické osoby vzniká způsobilost k právům a povinnostem narozením a zaniká smrtí. Způsobilost k právním úkonům v naší zemi dostává až od svých 18 let – výjimkou je jen uzavření manželství od 16 roku života, a to jen s potvrzením soudu. Právnická osoba je sdružení fyzických nebo právnických osob s vlastním sídlem, společným názvem a právní subjektivitou.

– Ochrana osobnosti

Ochrana osobnosti se zabývá ochranou života a zdraví osoby, její cti, lidské

důstojnosti a soukromí. Má také právo neudat svolení k její podobizně, obrazovému snímku a zvukovému záznamu.

– Vlastnické právo

Tohoto práva se nabývá smlouvou kupní, darovací, směnou nebo rozhodnutím státního orgánu nebo skutečností uvedenou v zákoně jako je dražba či restituce. Smlouva se musí sepisovat pouze za předpokladu, že se jedná o nemovitý majetek. Vlastnického práva nelze nabýt nálezem věci. Vlastník si může dělat se svým majetkem cokoli, pouze za předpokladu, že tím nebude porušovat práva ostatních osob.

2. Věcná práva (vlastnictví a spoluvlastnictví)

6. Odpovědnost za škodu a za bezdůvodné obohacení

7. Dědictví

8. Závazkové právo

- Obsahuje základní úpravu obecné části závazkového práva, tj. vznik, zajištění, změnu a zánik závazků (smlouva nájemní, pojistná). Toto právo dále rozšiřuje zákoník obchodní.

9. Závěrečná, přechodná a zrušovací období

zdroje : http://zakony.fin.cz/prilohapg_p5-Cz0040_1964_050101_01.htm
http://cs.wikipedia.org/wiki/Ob%C4%8Dansk%C3%BD_z%C3%A1kon%C3%ADk
http://www.hajovna.cz/zalesak/student/obcanpravo/obcanske_pravo_1.htm